

Концепція **держполітики** (?) **реформування** сфери охорони нерухомої культурної спадщини

1. Загальні положення

У багатомілітній історії України наша історико-культурна спадщина – це духовний, економічний і соціальний капітал надзвичайно високої цінності, який є головною складовою національної самоповаги і відповідного представлення нашої країни на міжнародному рівні.

Україна на своїх теренах зберегла значну кількість об'єктів нерухомої культурної спадщини, починаючи від стоянки раннього палеоліту у Виноградівського району на Закарпатті, якій близько мільйона років, Кирилівської стоянки в Києві, якій виповнюється майже 40 тисяч років, до зовсім молодих пам'яток, збудованих тільки у минулому столітті.

На території України знаходиться близько **130.000 об'єктів культурної спадщини**, які перебувають на державному обліку, з них – 9.562 пам'яток, внесених до Державного реєстру нерухомих пам'яток України (914 пам'яток національного значення та 8.648 – місцевого значення) та 6 унікальних культурних об'єктів, включених до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, які мають виняткову загальнолюдську цінність.

На державному обліку перебуває близько (?)

- 65.350 (52%) об'єктів археології,
- 44.496 (35%) – історії,
- 1.944 – монументального мистецтва (2%),
- 13.518 - архітектури та містобудування,
- 327 - садово-паркового мистецтва;
- 219 – ландшафтних об'єктів та
- 92 – об'єкти науки і техніки.

Найбільше пам'яток, внесених до Державного реєстру нерухомих пам'яток України, розташовано в Дніпропетровській (20% всіх пам'яток, внесених до Державного реєстру нерухомих пам'яток України), Автономній Республіці Крим (12%), Одеській області (11%), Харківській (10%) областях, м. Київ (11%). Багаті об'єктами культурної спадщини також

Запорізька, Львівська, Черкаська, Чернігівська області. В кожній із цих областей розташовано близько 7% об'єктів культурної спадщини, що перебувають на державному обліку.

На *«попередньому обліку»* (?) перебуває близько 34.000 щойно виявлених об'єктів культурної спадщини, з них значна кількість знаходиться в Донецькій (12% всіх щойновиявлених об'єктів культурної спадщини), Івано-Франківській (12%), Полтавській (12%), Київській (10%), Тернопільській (7%) областях.

Станом на квітень 2018 року до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО увійшли 6 об'єктів культурної спадщини, розташованих на території України, що становить близько 0,65% від загальної кількості об'єктів всесвітньої спадщини, а саме:

- 1) Київ: Собор Святої Софії з прилеглими монастирськими спорудами, Києво-Печерська лавра (внесені у 1990 р.);
- 2) Ансамбль історичного центру м. Львів (1998 р.);
- 3) Транскордонний (10 країн) об'єкт «Дуга Струве» (геодезичні пункти Баранівка, Катеринівка, Старонекрасівка, Фельштин, 2007 р.);
- 4) Резиденція митрополитів Буковини і Далмації (2011 р.);
- 5) Дерев'яні церкви Карпатського регіону України і Польщі (2013);
- 6) Античне місто-держава Херсонес Таврійський та його хора (2013).

Додатково Україною були внесені 15 об'єктів до переліку об'єктів-кандидатів на включення до Списку всесвітньої спадщини.

До Списку *історичних населених місць* України відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 26.07.01 №878 включено **401 населене місце**, яке зберегло повністю або частково об'єкти культурної спадщини і пов'язані з ними розпланування та форми забудови, що походять з попередніх періодів розвитку, типові для певних культур або періодів розвитку.

На базі комплексів (ансамблів) пам'яток, що мають особливу культурну, історичну і наукову цінність, або справили значний вплив на розвиток культури, архітектури, містобудування, або безпосередньо пов'язані з видатними історичними подіями діє **65 історико-культурних заповідників**.

З огляду на міжнародні зобов'язання, взяті на себе Україною, та положення статті 54 Конституції України держава має забезпечувати збереження об'єктів, що становлять культурну цінність.

Збереження культурної спадщини впливає на формування менталітету нації, стверджує спадкоємність одвічних цінностей і традицій, формує базу для сталого розвитку суспільства. Запорукою піднесення української культури та духовного розвитку суспільства в душі патріотизму і любові до України є збереження та примноження культурної спадщини, яку ми отримали від попередніх поколінь.

Кожний здобуток культурної спадщини є унікальним, а зникнення будь-якого з них є безповоротною втратою, непоправним збідненням цієї спадщини та всього народу. Кожна країна, на теренах якої розташовані здобутки культурної спадщини, повинна зберігати цю частину спадщини людства і забезпечити її передачу наступним поколінням. Вивчення культурної спадщини, знання про неї, її захист сприяють взаєморозумінню.

Протягом останніх двох років відновлено механізми охорони культурної спадщини (!), що тривалий час не застосовувалися. Розблоковано наповнення Державного реєстру нерухомих пам'яток України **та вжиття заходів контролю** у сфері охорони культурної спадщини, значний крок зроблено в частині виконання міжнародних зобов'язань у сфері охорони культурної спадщини, взятих на себе Україною, та співпраці з Комітетом всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Одним із пріоритетних завдань органів державної влади щодо охорони культурної спадщини та інтеграції України до світової спільноти є **впровадження інформаційного ресурсу** об'єктів культурної спадщини та культурних цінностей.

Разом з тим, стан охорони культурної спадщини є вкрай незадовільним. До того ж, десятки тисяч об'єктів культурної спадщини, які перебувають на державному обліку, зруйновані та пограбовані у зв'язку із тимчасовою окупацією частини території України.

Надто серйозна небезпека, зумовлена новими феноменами, притаманними нашому часові, загрожує культурній спадщині, яка є істотною частиною спадщини людства і джерелом збагачення і гармонійного розвитку нинішньої та майбутньої цивілізації.

Будь-які втрати культурної спадщини неминуче відображаються на нинішньому та прийдешніх поколіннях, приводячи до духовного жебрацтва, фальсифікації історії, втрат історичної пам'яті, знищення інтелектуального та творчого потенціалу суспільства в цілому.

1.2 Основними проблемами у цій сфері є:

- 1) **недосконалість правового регулювання**;
- 2) **недостатність** обсягів державного **фінансування** пам'яткоохоронної галузі;
- 3) **відсутність** спеціалізованих органів охорони культурної спадщини **на місцях**;
- 4) **відсутність** спеціальної **профпідготовки** та недостатня кількість кваліфікованих кадрів у сфері охорони культурної спадщини;
- 5) **відсутність інформаційної бази** даних культурної спадщини;
- 6) **відсутність режимів використання** об'єктів культурної спадщини та територій, пов'язаних із ними;
- 7) **недієвість заходів охорони** у сфері охорони культурної спадщини;
- 8) **нерозвиненість державно-приватного партнерства** у сфері охорони культурної спадщини, в тому числі нематеріальної;
- 9) **низький рівень** залучення органами державної влади та органами місцевого самоврядування **громадських інституцій**, які репрезентують охорону культурної спадщини.

Наголошуючи на необхідності збереження національної та всесвітньої культурної спадщини як одного із головних чинників формування української національної свідомості та відродження духовності українського народу нагальною потребою є запровадження комплексної державної політики у сфері охорони культурної спадщини метою якої є створення ефективної системи захисту культурної спадщини в державі, виявлення, використання її економічного, культурно-просвітницького, туристичного та іншого потенціалу, забезпечення провадження комплексної, послідовної та скоординованої діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських об'єднань із її реалізації.

Концепція державної політики реформування сфери охорони культурної спадщини (далі - Концепція) визначає мету, основні принципи, завдання, спрямовані на збереження нерухомої культурної спадщини та напрями їх реалізації і очікувані результати.

(нет Аналіза причин виникнення проблеми)

2.3 Мета та основні принципи Концепції

Метою Концепції є:

- 1) створення ефективної системи **захисту** культурної спадщини в державі,
- 2) виявлення, використання її економічного, культурно-просвітницького, туристичного та іншого **потенціалу**, та
- 3) **забезпечення** провадження комплексної, послідовної та скоординованої діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадських об'єднань із її реалізації.

Концепція базується на таких **принципах**:

- 1) **публічності та прозорості** формування політики у сфері охорони культурної спадщини;
- 2) **децентралізації** системи управління й охорони культурної спадщини;
- 3) забезпечення **державно-приватного партнерства** у сфері охорони культурної спадщини;
- 4) **доступності** культурної спадщини;
- 5) сприяння **міжнародному співробітництву** у сфері охорони культурної спадщини;
- 6) **міжкультурної співпраці** з метою ознайомлення з надбанням різних культур і забезпечення національної злагоди;
- 7) збереження культурної спадщини та заохочення її розвитку;
- 8) **дерегуляції**;
- 9) розумного використання культурної спадщини як ресурсу сталого розвитку та якості життя в постійно мінливому суспільстві шляхом якнайменших змін і доповнень об'єкта.

3. Основні завдання Концепції

Держполітика у сфері збереження нерухомої культурної спадщини має бути нерозривно пов'язана з національною культурною політикою та політикою сталого розвитку населених пунктів держави, у тому числі:

- 1) **удосконалення** правових, інституційних та фінансових інструментів щодо впровадження дієвої системи охорони культурної спадщини;
- 2) **консолідації** зусиль щодо створення умов для виявлення, охорони, збереження і популяризації об'єктів культурної спадщини;
- 3) **інтеграції** питань охорони і збереження об'єктів культурної спадщини до загальних програм культурного та соціально-економічного розвитку держави;

4) *гармонізації* національного законодавства з міжнародним, дотримання цілей і принципів, проголошених Організацією Об'єднаних Націй, з питань охорони культурної спадщини;

5) створення системи *профпідготовки* та підвищення кваліфікації кадрів у сфері охорони і збереження об'єктів культурної спадщини;

6) постійного *моніторингу* стану охорони і збереження об'єктів культурної спадщини;

7) *заохочення* наукових та науково-технічних досліджень у сфері охорони і збереження об'єктів культурної спадщини;

8) орієнтування на сучасні *міжнародні стандарти* у сфері охорони і збереження об'єктів культурної спадщини, поєднання патріотичної складової, ідентифікації нації, національних традицій і досягнень із світовим досвідом у цій сфері;

9) *залучення* недержавних інвестицій та міжнародної-технічної допомоги.

4. Напрями реалізації Концепції (96 заходів по 11 напрямкам)

4.1 Створення ефективної **системи** охорони культурної спадщини шляхом:

1) проведення повної *інвентаризації* об'єктів культурної спадщини за участю фахівців за видами об'єктів з метою виявлення зниклих, таких, що не підлягають використанню, встановлення стану охорони і збереження об'єктів культурної спадщини, визначення обсягу необхідних ремонтно-реставраційних робіт, в тому числі невідкладних, та їх орієнтовної вартості;

2) *впорядкування* облікової документації на пам'ятки;

3) формування системи органів охорони культурної спадщини *на місцях*;

4) використання *інноваційних технологій та підходів* у сфері обліку культурної спадщини;

5) впровадження *системних підходів* до контролю за станом охорони і збереження об'єктів культурної спадщини, захисту традиційного характеру середовища;

6) забезпечення *єдності методологічних засад* у сфері охорони культурної спадщини;

7) формування та розвитку засад *державно-приватного партнерства* у сфері охорони культурної спадщини;

8) налагодження **обміну інформацією** у сфері обліку (виявлення, наукового вивчення), запобігання руйнуванню або заподіянню шкоди, забезпечення захисту, збереження, утримання, відповідного використання, консервації, реставрації, ремонту, реабілітації, пристосування та музеєфікації об'єктів культурної спадщини;

9) **гармонізації містобудівного законодавства** із законодавством у сфері охорони культурної спадщини;

10) **комплексного підходу** до вирішення питань у сфері охорони культурної спадщини органами охорони культурної спадщини та органами містобудування та архітектури, економіки та промислового розвитку, екології, транспорту, благоустрою, майнового комплексу, житлово-комунального господарства та іншими;

11) створення системи **профпідготовки**, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів у сфері охорони і збереження об'єктів культурної спадщини;

12) впровадження **навчальних дисциплін** з правових основ охорони культурної спадщини в процес підготовки правознавців, істориків, мистецтвознавців, архітекторів та інших суміжних професій;

13) створення **спеціалізованих закладів професійної освіти** реставраторів об'єктів культурної спадщини;

14) доповнення освітньої програми закладів загальної середньої освіти **навчальною дисципліною** «Культурна спадщина»;

15) заохочення наукових та науково-технічних **досліджень** у сфері охорони і збереження об'єктів культурної спадщини;

4.2 Удосконалення **системи обліку** об'єктів культурної спадщини шляхом:

1) **залучення** широкого кола осіб до процедури виявлення об'єктів культурної спадщини;

2) впровадження надання об'єкту культурної спадщини статусу **«об'єкта попереднього обліку»**;

3) перегляду **видів пам'яток (?)**, та

4) підходів до визначення **предмета охорони пам'яток (?)**;

5) спрощення **порядку (?) надання статусу** пам'ятки;

6) перегляду системи **класифікації пам'яток на категорії (?)**;

7) перегляду **підстав позбавлення статусу (?)** пам'ятки;

8) впровадження системи **суб'єктів експертної діяльності** у сфері охорони культурної спадщини, спроможних надавати експертний висновок щодо відповідності або невідповідності об'єкта культурної спадщини критеріям визначення пам'ятки та впровадження інституту

акредитації суб'єктів експертної діяльності у сфері охорони культурної спадщини;

9) перегляду підходів до правового регулювання охоронюваних *археологічних територій*.

4.3 Впровадження **інформаційної системи** культурної спадщини України, шляхом:

1) **забезпечення** створення національної *інфраструктури геопросторових даних* (НІГД) в Україні;

2) **створення** національної *інфраструктури даних* у сфері охорони культурної спадщини на принципах підтримки міжнародних сумісних стандартів вивчення, збереження, зміцнення й безпеки культурної спадщини;

3) розробки та впровадження Держреєстру культурної спадщини України як єдиної *державної інформаційної системи*, що забезпечує збирання, накопичення, обробку, захист, облік та надання інформації про об'єкти культурної спадщини, охоронювані археологічні території, історично населені місця, історико-культурні заповідники та заповідні території й об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, а також відомостей, пов'язаних з їх пам'яткоохоронним статусом;

4) *визначення відповідальних осіб*, що забезпечать: 1 -- реалізацію заходів з технічного і програмно-технологічного забезпечення функціонування Держреєстру культурної спадщини України; 2 -- проведення реєстраційних дій шляхом внесення та вилучення відомостей, 3 -- здійснення заходів із *супроводження* програмного забезпечення Держреєстру культурної спадщини України та захисту його даних;

5) розробки єдиних *стандартів* щодо: 1 -- порядку формування та ведення Держреєстру культурної спадщини України; 2 -- отримання інформації; 3 -- вимог до відомостей, що вносяться, їх статусу; 4 -- порядку внесення відомостей до Держреєстру культурної спадщини України;

6) створення *передумов* для функціонування Держреєстру культурної спадщини України в органах охорони культурної спадщини;

7) налагодження *обміну інформацією*, пов'язаною з пам'яткоохоронним статусом об'єктів культурної спадщини між держателями державних інформаційних систем;

8) забезпечення *вільного доступу* до загальної інформації про об'єкти культурної спадщини Держреєстру культурної спадщини України;

9) забезпечення можливості отримання **актуальних та достовірних відомостей** про пам'яткоохоронних статус об'єктів, які можуть бути використані у спорі з третьою особою.

4.4 Забезпечення єдності **методологічних засад** у сфері охорони культурної спадщини шляхом:

1) **стандартизації термінології** у сфері охорони культурної спадщини;

2) розробки **методики стандартів обліку** об'єктів культурної спадщини;

3) розробки **методики порядку формування та зберігання облікових справ** об'єктів культурної спадщини;

4) розробки **методики контролю** за станом охорони і збереження об'єктів культурної спадщини;

5) розробки **методики визначення критеріїв** віднесення об'єктів до категорії пам'ятки;

6) розробки **методики визначення меж тимчасових охоронних зон** пам'яток та режимів їх використання;

7) розробки та впровадження **методики топографічного визначення території** об'єктів культурної спадщини, їх зони охорони;

8) розробки **методики визначення режимів використання** пам'ятки в залежності від її виду та типу;

9) розробки та впровадження єдиної **методики визначення меж і режимів** використання зон охорони пам'яток;

10) розробки **методики проведення моніторингу стану** охорони, збереження та використання об'єктів культурної спадщини;

11) розробки єдиної **методики присвоєння унікального ідентифікаційного охоронного номера** об'єктам культурної спадщини;

12) **унормування стандартів проведення робіт** із археологічних розкопок, консервації, реставрації, реабілітації, музеєфікації, ремонту, пристосування всіх видів об'єктів культурної спадщини;

13) розробки **методики визначення критеріїв історично населених місць**;

14) розробки єдиних **стандартів визначення меж і режимів використання історичних ареалів** населених місць;

15) **перегляду стандартів та складу, змісту історико-архітектурного опорного плану** та порядку його затвердження;

16) розроблення **методики розроблення плану організації території історико-культурного заповідника (історико-культурної заповідної території)**;

4.5 Створення ефективної **системи контролю** за станом охорони і збереження об'єктів культурної спадщини, захисту традиційного характеру шляхом:

1) впровадження надання пам'яткоохоронного захисту пам'яткам одночасно з присвоєнням такого статусу шляхом встановлення **«тимчасових меж»** територій пам'яток та режимів їх використання за розробленою методикою до проведення відповідних наукових досліджень;

2) впровадження системи постійного **моніторингу** стану збереження об'єктів культурної спадщини;

3) запровадження інституту **«охоронних зобов'язань»** на заміну охоронних договорів, розробка типових форм охоронних зобов'язань та спрощення порядку їх укладання;

4) **визнання недійсності правочинів, пов'язаних з об'єктом культурної спадщини у разі відсутності укладення його власником або уповноваженим ним органом (особою) охоронного зобов'язання (?)**;

5) впровадження **«тимчасових охоронних зон»** пам'яток та встановлення режимів їх використання за розробленою методикою до проведення відповідних наукових досліджень;

6) передачу юридичним та фізичним особам в **довгострокову оренду** пам'яток державної або комунальної власності, що знаходяться в незадовільному стані, за умови забезпечення орендарем проведення робіт по збереженню такої пам'ятки, за мінімальну суму орендної плати;

7) **інтеграції** культурної спадщини в соціальне та економічне життя міста, надання її об'єктам нових функцій, корисних для міської спільноти на основі збалансованих і гармонійних відносин між вимогами громадськості, державних органів, релігійних конфесій, економічної діяльності та охорони історичного середовища;

8) розроблення і застосування **неруйнівних методів дослідження археологічних пам'яток** з використанням спеціальних технологій, механізмів і приладів;

9) запровадження **інноваційних підходів до охорони земель**, на яких розташовані пам'ятки культурної спадщини, їх комплекси (ансамблі), історико-культурні заповідники, історико-культурні заповідні території, охоронювані археологічні території, музеї просто неба, меморіальні музеї-садиби;

10) **активізація співпраці** з Українським товариством охорони пам'яток історії та культури, іншими громадськими інституціями у сфері охорони культурної спадщини;

11) **посилення відповідальності** юридичних та фізичних осіб за порушення вимог пам'яткоохоронного законодавства;

12) впровадження **відповідальності посадових осіб** органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування за порушення законодавства у сфері охорони культурної спадщини;

13) створення **міжвідомчих постійно діючих комісій** із контролю і нагляду у сфері охорони культурної спадщини;

14) забезпечення утворення і діяльності **робочої групи** з метою захисту об'єктів культурної спадщини на тимчасово окупованих територіях.

4.6 Формування та розвитку **засад державно-приватного партнерства** у сфері охорони культурної спадщини, шляхом:

1) запровадження механізмів реалізації визначених законодавством норм щодо порядку формування та використання **спецфондів** державного та місцевих бюджетів з фінансування охорони культурної спадщини;

2) залучення **недержавних форм** інвестицій для забезпечення утримання пам'яток в належному стані і проведенні необхідних робіт;

3) надання **податкових пільг** з метою збереження і розвитку культурної спадщини;

4) підтримки **меценатства** у сфері охорони культурної спадщини.

4.7 Сприяння розвитку **історичного населеного місця** на основі пріоритету культурної спадщини шляхом:

1) перегляду підходів до **визначення** історично населеного місця;

2) перегляду **порядку внесення** населених місць до Списку історично населених місць України;

3) перегляду **Списку** історичних населених місць України;

4) перегляду порядку визначення **меж та режимів** використання історичних ареалів населених місць;

5) перегляд підходів до визначення історично сформованої території **історико-культурною заповідною територією** та управління нею;

6) забезпечення розробки містобудівної документації історично населених місць на підставі розроблених та затверджених в установленому законом порядку історико-архітектурних опорних планів;

7) **унікнення випадків проведення проектних робіт без належним чином розробленої та затвердженої містобудівної документації.**

4.8 Спрощення системи надання **адмінпослуг** шляхом:

- 1) *дерегуляції* відносин у сфері охорони культурної спадщини;
- 2) приведення системи надання адміністративних послуг у сфері охорони культурної спадщини *у відповідність* до встановлених вимог щодо регулювання надання адміністративних послуг, у тому числі видачі документів дозвільного характеру;
- 3) запровадження процедур, що забезпечать *прозорість* адміністрування;
- 4) запровадження інституту досудового *оскарження* рішень, дій або бездіяльності суб'єктів надання адміністративних послуг у сфері охорони культурної спадщини;
- 5) *уніфікації* нацзаконодавства у сфері охорони культурної спадщини та законодавства про дозвільну систему у сфері господарської діяльності у відповідності до міжнародних зобов'язань України.

4.9 Децентралізація повноважень у сфері охорони культурної спадщини шляхом:

- 1) впровадження додаткового інституту *муніципальної пам'ятки* щодо об'єктів, які мають культурну, історичну, архітектурну, мистецьку чи художню цінність для територіальної громади відповідної адміністративно-територіальної одиниці, на якій вони розташовані;
- 2) *передачі окремих повноважень* щодо обліку об'єктів культурної спадщини та контролю за дотриманням законодавства у сфері охорони культурної спадщини представницьким органам місцевого самоврядування села, селища, міста, об'єднаної територіальної громади;
- 3) запровадження можливості *викупу у комунальну власність пам'яток* (?).

4.10 Впровадження особливих засад охорони об'єктів **всесвітньої спадщини**, шляхом:

- 1) *імплементacji* норм щодо особливого захисту об'єктів всесвітньої спадщини до національного законодавства;
- 2) встановлення єдиних підходів до *визначення органів управління* об'єктами всесвітньої спадщини та їх повноважень;
- 3) розроблення та затвердження *планів управління* на кожен із об'єктів всесвітньої спадщини, моніторингу їх виконання;
- 4) продовження використання унікального *досвіду залучення релігійних громад* до управлінні об'єктами всесвітньої спадщини, що мають культове значення;

5) вивчення оцінки **візуального впливу** на визначну універсальну цінність об'єктів всесвітньої спадщини на основі стандартів Міжнародної ради з питань пам'яток та визначних місць (ІКОМОС);

6) розробки та впровадження методики **визначення меж і режимів буферних зон** об'єктів культурної спадщини;

7) запровадження єдиної методики розробки **планів управління** об'єктами культурної спадщини;

8) формування **наглядних рад** об'єктів всесвітньої спадщини.

4.11 Популяризація культурної спадщини шляхом:

1) **залучення** органів державної влади, органів місцевого самоврядування, територіальних громад та приватної ініціативи до виявлення та використання культурно-просвітницького, туристичного, економічного та іншого потенціалу культурної спадщини;

2) включення об'єктів культурної спадщини України до національних і міжнародних туристичних маршрутів;

3) **створення умов** для покращання туристичної привабливості міст, сіл та селищ з огляду на його історико-культурну спадщину;

4) розвитку **туристично-екскурсійного руху серед дітей та молоді**;

5) популяризації пам'яток охоронної діяльності;

6) **формування створення сприятливого інформаційного поля** для охорони культурної спадщини;

7) підготовки та видання підручників і навчально-методичних посібників для фахівців з пам'яток охоронної та реставраційної справи;

8) інформування українського суспільства, **підвищення рівня обізнаності** про необхідність охорони культурної спадщини, боротьби з вандалізмом;

9) **залучення громадськості до процесів управління та контролю** в галузі охорони культурної спадщини,

10) **формування позитивної громадської думки** щодо необхідності бережливого використання культурного надбання.

5. Етапи реалізації Концепції

Реалізація Концепції здійснюється трьома етапами.

На першому етапі (2018-2020 роки) передбачається:

- 1) *створення сприятливих умов* для виявлення і використання економічного, культурно-просвітницького, туристичного та іншого потенціалу об'єктів культурної спадщини;
- 2) розроблення і прийняття *змін до Закону* України «Про охорону культурної спадщини» та інших законів України;
- 3) удосконалення *нормативно-правової бази* щодо забезпечення реалізації державної політики реформування сфери охорони культурної спадщини;
- 4) розроблення та затвердження *регіональних програм* у сфері охорони культурної спадщини;
- 5) запровадження *інформаційної системи обліку* культурної спадщини;
- 6) *інвентаризація* об'єктів культурної спадщини.

На другому етапі (2020-2025 роки) передбачається:

- 1) розроблення та затвердження *Держпрограми охорони культурної спадщини на 2020-2025 роки (?)*;
- 2) *створення дієвої системи* охорони культурної спадщини;
- 3) *формування сприятливого інвестиційного клімату* з метою поліпшення охорони культурної спадщини;

6. Очікувані результати

Очікуваними результатами реалізації Концепції є:

- 1) *створення якісної нової, дієвої системи* охорони і збереження культурної спадщини;
- 2) *створення механізмів* для виявлення, розширення та використання культурно-просвітницького, туристичного, економічного та іншого потенціалу об'єктів культурної спадщини;
- 3) *активізація* участі *громадських інституцій* у формуванні та реалізації державної політики у сфері охорони культурної спадщини;
- 4) *створення умов* для поліпшення збереження історичної пам'яті.

(нет апределения эффективности программы)

7. Фінансове забезпечення реалізації Концепції

Фінансове забезпечення реалізації Концепції здійснюється у межах коштів державного та місцевих бюджетів, коштів міжнародної технічної

допомоги, коштів фінансових організацій (установ), коштів інвесторів, меценатів, а також з інших джерел, передбачених законом.

(нет оценки матер-технич, трудовых ресурсов)